

רע"פ 8561/13 - פלוני נגד מדינת ישראל

בבית המשפט העליון

רע"פ 8561/13

לפני: כבוד השופט א' שהם

המבקש: פלוני

נ ג ד

המשיבה: מדינת ישראל

בקשת רשות ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי מרכז-לוד, בע"פ 30098-04-13, מיום 17.11.2013, שניתן על-ידי כב' השופטים ו' מרוז; א' מקובר; ז' בוסתן

בשם המבקש: עו"ד צדוק חוגי

בשם המשיבה: עו"ד יעל שרף

החלטה

1. לפניי בקשת רשות ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי מרכז-לוד (כב' השופטים ו' מרוז; א' מקובר; ז' בוסתן), בע"פ 30098-04-13, מיום 17.11.2013. בפסק דינו, דחה בית המשפט המחוזי את ערעורו של המבקש על הכרעת דינו של בית משפט השלום ברחובות (כב' השופטת ל' צבר), בת"פ 1669-05, מיום 12.1.2012, וקיבל את הערעור על גזר הדין, מיום 6.3.2013.

בד בבד עם הגשת הבקשה לרשות ערעור, הוגשה בקשה לעיכוב ביצוע עונש המאסר לריצוי בפועל, שהושת על המבקש. ביום 19.12.2013, הוריתי על עיכוב ביצוע עונש המאסר, עד להכרעה בבקשת רשות הערעור.

רקע והליכים קודמים

2. נגד המבקש הוגש כתב אישום, אשר מתאר מסכת אירועים ממושכת בדבר התעללות גופנית ונפשית של המבקש בשלושת בנותיו. האישומים מתייחסים לתקופה שבין השנים 1996-2002, ומתוארים בהם מקרים של אלימות חמורה, השפלה, איומים וקללות. בהודעתו במשטרה הודה המבקש במספר מקרים של אלימות כלפי בנותיו, ואולם בעדותו בפני בית משפט השלום, הכחיש המבקש את האישומים המיוחסים לו מכל וכל. ביום 12.1.2012, ניתנה הכרעת הדין בעניינו של המבקש. בפסק דינו, סקר בית משפט השלום באריכות את העדויות שהובאו בפניו, וקבע כי גרסתו של המבקש איננה מהימנה, וכי העובדות המתוארות בכתב האישום הוכחו מעל לכל ספק סביר. לפיכך, הרשיע בית משפט השלום את המבקש בעבירות הבאות: התעללות בקטין או בחסר ישע, לפי סעיף 368 רישא לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: חוק העונשין); תקיפה בנסיבות מחמירות, לפי סעיף 379 וסעיף 382(ב)(2) לחוק העונשין; איומים, לפי סעיף 192 לחוק העונשין; ותקיפת קטין או חסר ישע, לפי סעיף 368(א) סיפא לחוק העונשין. לאחר שניתנה הכרעת הדין, העלה המבקש טענה לעניין חוסר סמכות עניינית של בית משפט השלום, וכן טענת התיישנות ביחס לחלק מן המעשים בהם הורשע. טענות אלו נדחו בהחלטותיו של בית משפט השלום מיום 15.7.2012, ומיום 6.3.2013.

3. ביום 6.3.2013, נגזר דינו של המבקש. בגזר הדין, עמד בית משפט השלום על חומרתן של העבירות בהן הורשע המבקש, ובכלל זה על חומרת ההתעללות הפיזית והנפשית של המבקש בבנותיו. לאחר מכן, קבע בית משפט השלום את מתחם הענישה, ועמד על נסיבותיו האישיות של המבקש, כפי שבאו לידי ביטוי בתסקיר שנערך על-ידי שירות המבחן. בית המשפט שקל לקולה את השיהוי שחל בין הגשת התלונות נגד המבקש לבין מועד הגשת כתב האישום; את רמת המסוכנות העתידית הנמוכה הנשקפת מפני המבקש; ואת מצבו הבריאותי. בהמשך, השית בית המשפט על המבקש עונש של 60 חודשי מאסר לריצוי בפועל, וכן 12 חודשי מאסר על תנאי, למשך שלוש שנים.

4. המבקש ערער על הכרעת הדין ועל גזר הדין לבית המשפט המחוזי מרכז-לוד. במסגרת הערעור, העלה המבקש טענות שעניינן "סיכון כפול" שהתבטא לטענתו באישומים השונים נגדו; לעניין קיומה של התיישנות ביחס למעשים שבוצעו לפני חודש מאי 1997; ולשיהוי בניהול ההליכים המשפטיים נגד המבקש. כמו כן נטען, פעם נוספת, לחוסר סמכות עניינית של בית משפט השלום. ביום 17.11.2013, ניתן על-ידי בית המשפט המחוזי פסק הדין בעניינו של המבקש, במסגרתו נדחו טענותיו שהופנו נגד הכרעת הדין, ונקבע כי "הכרעת הדין מבוססת כדבעי". אשר לגזר הדין, קבע בית המשפט המחוזי, כי בית משפט השלום לא העניק משקל מספק לשיהוי שנגרם בעניינו של המבקש, ולהתיישנות שחלה על מספר חודשים, מתוך מסגרת הזמנים אשר הוגדרה בכתב האישום. בנוסף, נקבע כי בית משפט השלום נתן משקל לחומרה לעובדת היותו של המבקש אביהן של המתלוננות, חרף קביעתו בגזר הדין כי התעלם מעובדה זו. לפיכך, פסק בית המשפט המחוזי, כי יש להתערב במידת העונש שהושת על המבקש, ונקבע כי עונש המאסר לריצוי בפועל יעמוד על 48 חודשי מאסר.

בקשת רשות הערעור ותשובת המדינה

5. המבקש הגיש בקשת רשות ערעור שהתפרשה על פני 126 עמודים, כאשר חלק גדול מן הטענות שהועלו בבקשה, הופנו נגד התשתית העובדתית שנקבעה על-ידי הערכאות הקודמות. בהחלטתי מיום 18.2.2014, הוריתי למבקש להבהיר בקצרה מהן הסוגיות המצדיקות מתן רשות ערעור, בהתאם לאמות המידה שנקבעו לכך בפסיקתו של בית משפט זה. בהבהרה שהוגשה מטעם המבקש, הודגשו חמש טענות שהופנו נגד הכרעת הדין וגזר הדין שניתנו בעניינו של המבקש: שיהיו בניהול ההליך; פגם בכתב האישום ודיון בבית משפט השלום בחוסר סמכות עניינית; פגיעה בזכותו של המבקש להליך הוגן בפני בית המשפט המחוזי; כפל אישומים בכתב האישום שהוביל ל"סיכון כפול"; ובקשה להקלה בעונש משיקולי צדק ונסיבות אישיות קשות.

6. בתשובת המשיבה לבקשה נטען, כי טענותיו של המבקש נדונו ונדחו על-ידי הערכאות הקודמות, וכי הבקשה לרשות ערעור איננה עומדת בקריטריונים שנקבעו בפסיקה למתן רשות ערעור ב"גלגול שלישי". המשיבה טענה, כי השיהוי שחל בעניינו של המבקש הוביל להקלה בעונש שנגזר עליו, הן בבית משפט השלום ובעיקר בבית המשפט המחוזי. לעניין חוסר הסמכות העניינית נטען, כי בנסיבות העניין לא נפל פגם בהחלטתה של התביעה לכלול בכתב האישום חלופות מקלות יותר, אשר הקנו לבית משפט השלום את הסמכות לדון בעניינו של המבקש. לטענת המשיבה, אין פגם בכך שכתב האישום מכיל אישום כללי הנוגע לשגרת חייהן של הבנות, אשר סבלו מהתעללות מתמשכת תקופה ארוכה, וזאת בנוסף לאישומים הנוגעים לאירועים ספציפיים שהיו זכורים לבנותיו של המבקש באופן מיוחד. כמו כן נטען, כי יומו של המבקש ניתן לו גם בבית המשפט המחוזי; וכי נסיבותיו האישיות עמדו בפני הערכאות הקודמות בבואן לגזור את דינו של המבקש, ואין מקום להידרש לכך פעם נוספת.

דיון והכרעה

7. הלכה מושרשת היא, כי רשות ערעור בפני בית משפט זה "בגלגול שלישי", תינתן במשורה, ורק במקרים המעוררים שאלה משפטיות נכבדה וכבדת משקל, או סוגיה ציבורית רחבת היקף, וכן במקרים חריגים ביותר של עיוות דין כלפי המבקש או משיקולי צדק כלפיו (רע"פ 1623/14 גבארה נ' מדינת ישראל (1.4.2014)); רע"פ 1717/14 ליזרוביץ' נ' מדינת ישראל (30.3.2014); רע"פ 329/14 פושינסקי נ' מדינת ישראל (26.3.2014)). לאחר שבחנתי את טענותיו של המבקש ועיינתי בתגובת המשיבה, נחה דעתי כי אין מקום ליתן רשות ערעור במקרה דנן. הטענות העולות מן הבקשה, רובן ככולן, אינן חורגות מעניינו האישי של המבקש, ואין בהן מענה לאמור בהחלטתי מיום 18.2.2014, שהזכרה לעיל. כמו כן, לא מצאתי כי נגרם למבקש עיוות דין או חוסר צדק. יתרה מזאת, נראה כי כל הגורמים הרלוונטיים לאורך ההליך המשפטי בעניינו של המבקש, נתנו ביטוי מירבי לשיקולים לקולה, במסגרת גזירת עונשו. בנוסף, יש לציין, כי רוב הטענות שמעלה המבקש בשלב זה, כבר נדונו הן על-ידי בית משפט השלום, והן על-ידי בית המשפט המחוזי. בכך מהווה הבקשה ניסיון לעריכת "מקצה שיפורים", אשר אין בו בכדי להצדיק מתן רשות ערעור בפני בית משפט זה. לפיכך, דין הבקשה להדחות.

8. למעלה מן הצורך ייאמר, כי אף לגופן של טענות המבקש, לא נמצא בהן ממש, ואעמוד על כך בקצרה. ראשית, עיקר טענותיו של המבקש מופנות נגד האופן שבו הוגש כתב האישום. כך הוא הדבר ביחס למועד הגשת כתב האישום; בנוגע ל"כפל האישומים" כביכול; וביחס לעבירות אשר יוחסו למבקש בכתב האישום, אשר מהן נגזרת סמכותו העניינית של בית משפט השלום. טענות אלו הינן טענות מקדמיות מובהקות, אשר יש להעלותן בפתח ההליך המשפטי, ומקומם לא יכירם בשלב זה של ההליך (ראו לעניין זה סעיף 149 וסעיף 151 לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב-1982).

9. שנית, וכפי שעמדו על כך הערכאות הקודמות, אכן יש טעם לפגם בשיהוי שחל בין מועד קבלת התלונות במשטרה לבין מועד הגשת כתב האישום נגד המבקש. ואולם, נראה כי כבר במועד הגשת כתב האישום ניתנה הדעת לקיומו של שיהוי כאמור, והדבר התבטא בכך שהמבקש הואשם, בין היתר, בעבירות לפי הרישא של סעיף 368ג רישא (התעללות גופנית או נפשית בקטין או חסר ישע) ולא לפי הסיפא של אותו סעיף, שהינה עבירה חמורה יותר (התעללות גופנית או נפשית בנסיבות בהן "העושה אחראי על קטין או חסר ישע"). בנוסף, ניתן לכך משקל לקולה בעת שנגזר דינו של המבקש, ואף בית המשפט המחוזי חזר ונתן לכך ביטוי, כאשר הקל בעונשו של המבקש, פעם נוספת. המבקש טען, כי לא די בכך, וכי השיהוי פגע בזכותו להליך הוגן ולפיכך מצדיק הדבר את ביטול ההליך בעניינו. טענה זו אין בידי לקבל (ראו, בהקשר זה, ע"פ 6367/12 בנימין נ' מדינת ישראל (8.4.2013); ע"פ 8980/12 פלוני נ' מדינת ישראל (19.8.2013) רע"פ 2470/13 פרונה נ' מדינת ישראל (5.5.2013)). גם בהתמשכות ההליכים בעניינו של המבקש, בשלב ניהול המשפט בפני בית משפט השלום, לא מצאתי כי הדבר מצדיק היענות לבקשתו של המבקש. זאת, בייחוד נוכח בקשות דחיה חוזרות ונשנות שהוגשו מצד המבקש במסגרת ההליך. בבקשה שלפניי, קובל המבקש גם על כך שהוא הואשם בעבירות לפי 368ג רישא ולא לפי סעיף 368ג סיפא, כאמור. לטענתו, היה מקום לכלול בכתב האישום את החלופה המחמירה יותר, שהיא החלופה ההולמת את נסיבות המקרה. גם טענה זו דינה להידחות, וזאת, מכיוון שבשיטת משפטנו נתון לתביעה שיקול דעת רחב בהחלטתה על עצם הגשת כתב אישום, ועל סעיפי האישום הכלולים בו. בין היתר, רשאית התביעה "להשמיט מכתב האישום עובדות שהיו חלק מהתרחשות העניינים האמיתית, כחלק מעיסוק טיעון או בעקבות שיקולים אחרים, באופן שכתב האישום יצביע על ביצוע עבירה קלה יותר מזו שנעברה הלכה למעשה" (ע"פ 2124/91 רון נ' כור תעשיות בע"מ, מז 289, בפסקה 4 (1993)). בפרט, נתון לתביעה שיקול דעת בבחירת סעיף האישום, כאשר "מדובר בעבירות בעלות אותה מהות, שיש לגביהן אך דירוגי חומרה בהתחשב במרכיבים עובדתיים מצטברים" (בג"ץ 724/83 מדינת ישראל נ' זפט, לח(3) 701, בפסקה 8 (1984)), כפי שהיה במקרה הנדון.

10. שלישית, מקובלת עליי טענת המשיבה, כי בנסיבות העניין היה מקום לכלול בכתב האישום הן את האישום הראשון, שהוא אישום כללי יותר, והן את יתר האישומים, אשר מפרטים ביצוע עבירות במקרים ספציפיים. מן הראוי להזכיר, כי עונשו של המבקש נגזר ביחס למכלול העבירות שביצע, ולא ביחס לכל עבירה באופן פרטני, וגם לפיכך אין חשש לקיומו של "סיכון כפול", כפי שטען המבקש.

11. בית המשפט המחוזי עיין בנימוקי הערעור, אשר פורטו באריכות רבה בכתב, והחליט לתחום את תוכנו של הדין בעל-פה לטענות הרלוונטיות, על-פי שיקול דעתו. בנסיבות אלה, אין לומר כי לא ניתן למבקש יומו בבית המשפט המחוזי, ולא מצאתי בגישתו האמורה של בית המשפט המחוזי כל פגם. פסק הדין שניתן בערעור הינו מפורט, מבוסס ומנומק, ובסופו של יום אף הוחלט להקל בעונשו של המבקש הקלה משמעותית, כזכור.

12. לבסוף, גם טענותיו של המבקש לעניין חומרת העונש, אינן מצדיקות לקיים דיון "בגלגול שלישי" בפני בית משפט זה. ככלל, רשות ערעור לעניין חומרת העונש, תינתן רק במקרים בהם ניכרת חריגה קיצונית ממדיניות הענישה הראויה והמקובלת במקרים דומים (רע"פ 319/14 חמו נ' מדינת ישראל (18.3.2014); רע"פ 792/14 סבאג נ' מדינת ישראל (16.3.2014); רע"פ 1688/14 כץ נ' מדינת ישראל (9.3.2014)). כפי שצינתי לעיל, הערכאות הקודמות זקפו לזכותו של המבקש את כל השיקולים הרלבנטיים לקולה, וודאי שאין בעונש משום חריגה לחומרה ממדיניות הענישה הראויה. זאת, בעיקר כאשר בית המשפט המחוזי החליט להקל באורח משמעותי בעונשו של המבקש. התחשבות נוספת בנסיבותיו האישיות של המבקש, לצורך הקלה בעונשו, איננה ראויה כלל ועיקר.

13. לאור האמור, בקשת רשות הערעור נדחית בזאת.

נוכח התוצאה אליה הגעתי, עיכוב הביצוע עליו הוריתי בהחלטתי מיום 19.12.2013, מתבטל בזאת. המבקש יתייצב לריצוי עונשו ביום 23.4.2014, עד לשעה 10:00, בימ"ר הדרים או על פי החלטת שירות בתי הסוהר, כשברשותו תעודת זהות או דרכון ועותק מהחלטה זו. על המבקש לתאם את הכניסה למאסר, עם ענף אבחון ומיון של שירות בתי הסוהר, בטלפונים: 08-9787377 או 08-9787336. תשומת לב שירות בתי הסוהר מופנית בזאת למצבו הרפואי של המבקש.

ניתנה היום, ב' בניסן התשע"ד (2.4.2014).

שׁוֹפֵט
